

Lausunto talousarvioraamista 2027

Palvelulautakunta 26.5.2026 § 16

2579/02.02.00/2026

Valmistelija

Konsernipalvelujen toimialajohtaja Sami Sipilä, puh. 044 770 0577
Rahoitusjohtaja Arto Jalkanen, puh. 040 359 6841

Talousarvioraamin hyväksyminen käynnistää varsinaisen talousarviovalmistelun hyvinvointialueen organisaatiossa. Talousarvioraami on aluehallitukseen nähden sitova talousarvion valmistelupohja. Toimialat valmistelevat vuoden 2027 talousarviota talousarvioraamin mukaisesti.

Talousarvioraamin valmistelun lähtökohdat ovat hieman ennakoitua paremmat edellisen vuoden ja kuluvan vuoden osalta, koska vuoden 2026 tulosennuste on n. 7,6 miljoonaa ylijäämäinen, joka on n. 0,5 miljoonaa euroa talousarviota parempi. Viime vuoden tulos muodostui lopulta 2,7 miljoonaa euroa ylijäämäiseksi, ja kumulatiivista alijäämää on vuoden 2025 tilinpäätöksessä n. 73,9 miljoonaa euroa.

Huhtikuun lopulla julkaistut päivitettyt rahoituslaskelmat sekä painelaskelma osoittavat kuitenkin merkittävää vähenemää tulevien vuosien rahoituksiin. Vuodelta 2027 rahoitus on pienenemässä joulukuun 2025 laskelmiin verrattuna n. 16,3 miljoonalla eurolla ja vuodelta 2028 n. 17,8 miljoonalla eurolla. Vuodesta 2026 rahoitus nousee vain 5,2 miljoonaa euroa, joka kattaa vain pienen osan esimerkiksi tulevista palkankorotuksista.

Vuoden 2026 talousarvio (8.12.2025 § 55) sisältää aluevaltuuston hyväksymiä sopeutustoimia yhteensä 52 miljoonaa euroa, joista kuitenkin ehti toteutua jo vuoden 2025 puolella noin 2,7 miljoonaa euroa. Lisäksi osa sopeutuksista on toteutunut jopa arvioitua suurempina. Lisäksi tavoitellaan 5 miljoonan säästöjä vapaaehtoisilla lomaraha- ja säästövapailla sekä tiukennetulla rekrytointimenettelyllä.

Päätettyjen sopeutustoimien lisäksi on käynnistetty sisäinen säästökampanja, jossa henkilöstöllä on ollut mahdollisuus esittää sopeutus- ja säästökohteita. Näiden toimien säästöpotentiaali on 3,3–4,7 miljoonaa euroa. Ehdotetut toimenpiteet ovat esimerkiksi toimintatapojen

tehostamista, ostopalvelujen ja aine- ja tarvikeostojen pienentämistä sekä prosessien kehittämistä.

Jo päätetyt sopeutustoimet huomioiden, alijäämät eivät tule katetuiksi vuoden 2026 loppuun mennessä, kuten hyvinvointialuelain 115 § edellyttäisi. Etelä-Savon hyvinvointialueen aluevaltuusto on 24.3.2026 §:ssä 5 päättänyt, että hyvinvointialue kattaa muodostuneet alijäämät vuoden 2029 loppuun mennessä, joka olisi tämän hetken tietojen mukaan alijäämien kattamisen mahdollinen takaraja. Lisäksi aluevaltuusto valtuutti aluehallituksen hakemaan valtiovarainministeriöltä lisää aikaa alijäämien kattamiseen vuoden 2029 loppuun mennessä. Alijäämien kattaminen edellyttää lisäksi sopeutusohjelman laatimista vuosille 2027–2029.

Raamivalmistelu on pitänyt sisällään toimialojen kanssa käydyn raamineuvotteluprosessin, jossa on käyty lävitse toimialojen toiminnasta, hankkeista ja avustuksista sekä esimerkiksi lainsäädännön muutoksista nousevat toiminnalliset muutokset, joilla on budjettivaikutuksia. Vuodelle 2026 osoitetut, mutta toteutumattomat tai myöhemmin toteutuvat sopeutukset on huomioitu raamissa menoleikkauksina. Myös lisäsopeutuksia tullaan tarvitsemaan raamiin pääsemiseksi.

Vuoden 2026 alun palkkatasoon verrattuna on työehtosopimuksiin perustuviin palkankorotuksiin varauduttu kokonaisuutena kolmen (3) prosentin korotusvarauksella koko kalenterivuoden 2027 ajalle laskettuna. Laskennallisten palkankorotusvarausten kustannuksia kasvattava vaikutus sivukuluineen on koko organisaation talousraamin tasolla noin 20,5 miljoonaa euroa.

Valtion rahoitus on huomioitu kokonaisuudessa valtiovarainministeriön 30.4.2026 julkaiseman ennakkollisen rahoituslaskelman mukaisena. Rahoitus kasvaa vuoden 2026 tasoon verrattuna vain 5,2 miljoonaa euroa.

Hyvinvointialueiden rahoitus kasvaa vuodesta 2026 yhteensä noin 340 milj. euroa. Vuoden 2027 rahoitus on tarkistettu valtiovarainministeriön kansantalousosaston kevään 2026 ennusteen mukaisella hyvinvointialueindeksillä (noin 720 milj. euroa) ja palvelutarpeen kasvulla (noin 190 milj. euroa) vuodelle 2027. Rahoituksessa on huomioitu myös kevään 2026 julkisen talouden suunnitelman mukaiset tehtävä- ja asiakasmaksumuutokset vuodelle 2027 (noin -180 milj. euroa). Lisäksi

rahoituksessa on huomioitu jälkikäteistarkistus alueiden 16.4.2026 mennessä raportoimien vuoden 2025 tilinpäätöstietojen perusteella. Tilinpäätöstietojen mukainen tulos vuodelle 2025 on parempi kuin vuonna 2024, joten rahoituksen pohjaan sisältyvää jälkikäteistarkistusta vähennetään noin 430 milj. euroa. Vuoden 2027 rahoituksen tasoon sisältyy jälkikäteistarkistusta yhteensä noin 890 milj. euroa. Lopullinen vuoden 2027 rahoituksessa huomioitava jälkikäteistarkistus tarkentuu vielä syksyllä 2026, kun hyvinvointialueet ovat raportoineet vuoden 2025 palveluluokkakohtaiset tilinpäätöstiedot.

Vuoden 2027 rahoituksessa on huomioitu eduskuntaan 16.4.2026 annetun hyvinvointialueiden rahoituslain III vaiheen hallituksen esityksen (HE 56/2026 vp) mukaiset muutokset. Esityksen mukaan tarveperusteisen rahoituksen kohdentamisessa käytettävään tarvemalliin tehdään ns. minimipäivitys ja yksityisen terveydenhuollon diagnoositietojen huomioon ottamista rahoituksessa rajataan osittain. Palvelutarpeen arvioidusta kasvusta otetaan huomioon 60 prosenttia ja siirtymätasausten porrastukseen tehdään muutoksia. Saaristoisuutta koskevassa rahoituksen määräytymistekijässä otetaan huomioon uusi saaristoisen hyvinvointialueen määritelmä. Saaristoiselle hyvinvointialueelle lasketaan saaristoisuuskerroin, jonka perusteella määriteltäisiin hyvinvointialueille saaristoisuuden perusteella kohdennettava sosiaali- ja terveydenhuollon laskennallinen rahoitus. Lisäksi laskelmassa on huomioitu tasaus, joka turvaa hyvinvointialuekohtaisen rahoituksen vähimmäistasoa: tasauksella lisätään niiden alueiden rahoitusta, joilla rahoitus muutoin vähenisi vuonna 2027.

Etelä-Savon hyvinvointialueen vuoden 2027 rahoituksen kokonaismäärä on noin 788,6 miljoonaa euroa, kun vuoden 2026 valtion rahoitus on noin 783,4 miljoonaa euroa. Koko maan tasolla hyvinvointialueiden rahoituksen määrä vuonna 2027 on noin 27,5 miljardia euroa. Etelä-Savon rahoitus kasvaa vain 0,7 %, mikä on liian vähän suhteessa esimerkiksi henkilöstömenojen ja tätä kautta myös ostopalvelujen kustannuskehitykseen.

Esitys vuoden 2027 talousarvioraamiksi on liitteenä. Toimintatuloarvio ensi vuodelle on noin 149,4 miljoonaa euroa ja toimintamenot arvioidaan 891,2 miljoonan euroon. Raamiesityksen toimintatulojen ja toimintamenojen erotukseksi eli toimintakatteeksi muodostuu noin -741,8 miljoonaa euroa.

788,6 miljoonan euron valtion rahoituksen, - 4,3 miljoonan euron rahoitustuottojen ja -kulujen nettosumman sekä 18,5 miljoonan euron poistojen jälkeen tilikauden ylijäämäksi muodostuu noin 24,4 miljoonaa euroa.

Ensi vuoden talousarvio on tiukka, ja talousarvioon sisältyy sekä tuloihin että menoihin liittyviä riskejä. Tuloriskin muodostavat muiden hyvinvointialueiden ostot Etelä-Savon hyvinvointialueelta erikoissairaanhoidossa sekä vammaispalveluissa, tarkemmin ottaen Vaalijalasta. Muut hyvinvointialueet optimoivat omia toimintojansa, jolloin ne vähentävät edelleen ostoja muilta hyvinvointialueilta ja tämä muodostuu tuloihin liittyvään riskin myös ensi vuonna. Merkittävimmät menoihin liittyvät riskit liittyvät palvelujen ostoihin, joissa mm. erikoissairaanhoidon ostopalvelujen tulevat hinnankorotukset ovat vaikeasti ennustettavia.

Toimivalta Hallintosääntö 10.3 § kohta 3

Esitys:

Palvelulautakunta antaa lausunnon aluehallitukselle vuoden 2027 talousarvioraamista.

Käsittely:

Merkitään, että Mirja Anunti-Virta (Sulkavan kunnanvaltuuston 1. varapuheenjohtaja; yleislausekejävi, HL 28.1.§:n 7 kohta), Essi Häyrinen (hyvinvointialueen työntekijä; palvelussuhdejäävi, HL 28.1.§:n 4 kohta ja Pieksämäen kaupunginhallituksen jäsen; yhteisöjävi, HL 28.1 §:n 5 kohta), Tapio Honkamaa (Mikkelin kaupunginhallituksen jäsen, HL 28.1 §:n 5 kohta), Pekka Kilpeläinen (hyvinvointialueen työntekijä; palvelussuhdejäävi, HL 28.1.§:n 4 kohta ja Savonlinnan kaupunginhallituksen 1. varapuheenjohtajan varajäsen; yhteisöjävi, HL 28.1 §:n 5 kohta), Kirsi Olkkonen (Mikkelin kaupunginhallituksen jäsen; yhteisöjävi, HL 28.1 §:n 5 kohta), Riikka Peni (hyvinvointialueen työntekijä; palvelussuhdejäävi, HL 28.1.§:n 4 kohta), Anne Puntanen (hyvinvointialueen työntekijä; palvelussuhdejäävi, HL 28.1.§:n 4 kohta ja Mikkelin kaupunginhallituksen jäsen; yhteisöjävi, HL 28.1 §:n 5 kohta), Pekka Turunen (Savonlinnan kaupunginhallituksen varajäsen; yhteisöjävi, HL 28.1 §:n 5 kohta), Jouni Vironen (hyvinvointialueen työntekijä; palvelussuhdejäävi, HL 28.1.§:n 4 kohta) ilmoittivat olevansa esteellisiä. Ilmoitukset todettiin ja esteelliset poistuivat kokouksesta.

Esteellisenä poistuneiden tilalle saapuivat Kristiina Järvenpää (Mirja Anunti-Virran henkilökohtainen varajäsen), Markku Valjakka (Pekka Kilpeläisen henkilökohtainen varajäsen) ja Mikko Haverinen (Tapio Honkamaan henkilökohtainen varajäsen).

Todettiin kokouksessa läsnä olevat varsinaiset jäsenet ja varajäsenet: Sampsa Kokko, Maijaterttu Tiainen, Pyry Männistö, Mikko Haverinen, Kristiina Järvenpää, Markku Valjakka ja Kari Nuopponen.

Todettiin puheenjohtaja Mirja Anunti-Virran ja 1. varapuheenjohtaja Kirsi Olkkosen poistuneen kokouksesta esteellisinä. Etelä-Savon hyvinvointialueen hallintosäännön 143 §:n mukaan, jos sekä puheenjohtaja että varapuheenjohtaja ovat poissa tai esteellisiä jossakin asiassa, valitaan kokousta tai asian käsittelyä varten tilapäinen puheenjohtaja. Kristiina Järvenpää esitti Sampsa Kokkoa tilapäiseksi puheenjohtajaksi pykälän käsittelyn ajaksi. Lautakunta kannatti esitystä yksimielisesti. Pykälän käsittelyn ajan tilapäisenä puheenjohtajana toimi Sampsa Kokko.

Merkitään, että sosiaalipalvelujen toimialajohtajan sijainen, terveyspalvelujen, ikääntyneiden palvelujen, pelastus- ja turvallisuuspalvelujen sekä konsernipalvelujen toimialajohtajat selostivat asiaa kokouksessa ja vastailivat palvelulautakunnan jäsenten esittämiin kysymyksiin.

Käydyn keskustelun päätteeksi palvelulautakunta totesi lausuntonaan vuoden 2027 talousarvioraamista seuraavasti:

1. Vuoden 2027 talousarviossa tulee pyrkiä vähintään raaminmukaiseen noin 24,4 miljoonan euron ylijäämään saavuuttaksemme taloudelle asetetut tavoitteet alijäämän kattamiseksi ja säilyttääksemme jatkossakin päätöksenteon alueen sisällä.

2. Talousarvion jatkovalmistelua varten on tarpeen laatia ennakkovaikutusten arviointi säästötoimien vaikutuksista eri toimialoihin, palveluihin sekä alueen asukkaiden palvelujen saatavuuteen ja laatuun.

3. Säästötoimien kohdentamisesta toimialoille on perusteltua käydä poliittinen keskustelu, jotta voidaan varmistaa palvelujen alueellisen yhdenvertaisuuden ja tasapuolisen saatavuuden toteutuminen.

4. Vapaaehtosiin henkilöstöjärjestelyihin ja sisäiseen säästökampanjaan liittyy merkittävä toteutumisriski. Palvelulautakunta arvioi, että kyseisillä toimilla voi olla vaikutuksia henkilöstön riittävyyteen, palveluihin pääsyn viiveisiin sekä hoidon ja palvelujen jatkuvuuden turvaamiseen erityisesti pienemmillä paikkakunnilla.

Päätös:

Palvelulautakunta totesi lausuntonaan vuoden 2027 talousarvioraamista seuraavasti:

1. Vuoden 2027 talousarviossa tulee pyrkiä vähintään raaminmukaiseen noin 24,4 miljoonan euron ylijäämään saavuuttaksemme taloudelle asetetut tavoitteet alijäämän kattamiseksi ja säilyttääksemme jatkossakin päätöksenteon alueen sisällä.

2. Talousarvion jatkovalmistelua varten on tarpeen laatia ennakkovaikutusten arviointi säästötoimien vaikutuksista eri toimialoihin, palveluihin sekä alueen asukkaiden palvelujen saatavuuteen ja laatuun.

3. Säästötoimien kohdentamisesta toimialoille on perusteltua käydä poliittinen keskustelu, jotta voidaan varmistaa palvelujen alueellisen yhdenvertaisuuden ja tasapuolisen saatavuuden toteutuminen.

4. Vapaaehtosiin henkilöstöjärjestelyihin ja sisäiseen säästökampanjaan liittyy merkittävä toteutumisriski. Palvelulautakunta arvioi, että kyseisillä toimilla voi olla vaikutuksia henkilöstön riittävyyteen, palveluihin pääsyn viiveisiin sekä hoidon ja palvelujen jatkuvuuden turvaamiseen erityisesti pienemmillä paikkakunnilla.

Asian käsittelyn jälkeen kokouksessa pidettiin lyhyt kokoustauko klo 15:51-15:58, jonka aikana esteelliset jäsenet ja edustajat liittyivät takaisin kokoukseen. Kirsi Olkkosen tilalla kokoukseen liittyi henkilökohtainen varajäsen Anna Ropponen.

Tiedoksi

Aluehallitus